

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 20.—, za pol leta K 10.—, za četrt leta K 5.—. Posamezna številka 40 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljate na uradništvo in upravnništvo. Ljubljana, Šelunburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Socijalizem in strokovne organizacije.

Naše strokovne organizacije so socialistične. O tem ni prav nobenega spora. Na naših shodih in pri vsem delovanju v strokovnih organizacijah se vedno naglašava razredno stališče naših delavskih organizacij. To je povsem naravno, zakaj, če si delavstvo hoče priboriti boljše razmere, se mora postaviti v fronto proti drugi fronti, ki ima kapital in ki delavstvo izkorišča ter proti vsem hlapcem kapitalizma. S tem mislimo, je dovolj označeno, da imamo danes že po naravi razmer v človeški družbi dva razreda. Razred, ki dela in ga za to delo nekoliko odškoduje kapitalizem in razred kapitalistov in meščanov, ki ima dobiček delavčevega dela ali pa vsaj veliko manj kakor delavec. Ta gospodarski proces ustvarja na eni strani vedno več neimovitega delavstva, na drugi strani pa množi imetje kapitalistom.

V tem smo popolnoma jasni, ker ga vidimo pred nami. Vprašanje pa nastane, kam nas vodi ta gospodarska pot človeške družbe? Da po tej poti ne pridemo do ugodne rešitve delavskega vprašanja, je jasno. Zaraditega so delavske strokovne organizacije razredne in socialistične. Razredne, ker se zavedajo, da se nahajajo v boju s kapitalističnim razredom, in socialistične ker se zavedajo, da se bodo krivice v človeški družbi odpravile le z izpremembo sedanje človeške družbe v socialistično. Načelo delavskega razreda je tedaj jasno.

Danes važnejše vprašanje pa je, ali imajo strokovne organizacije in socialistično gibanje sploh tudi nalogo bojevati se za izboljšanje delavskih socialnih razmer ali ne. Nekateri »rudeče Šembilije« nam prerokujejo, da mora imeti delavski pokret namen, da odpravi med delav-

stvom čimvečjo bedo, delavstvo naj gara, naj strada in sicer pade naj v tako bedo, da te bede ne bo moglo več prenašati in takrat mora priti do družabnega preobrata. To načelo je deloma zagovarjal utemeljitelj znanstvenega socializma Karl Marks. Ali v tem oziru je že iz previdnosti izrekel le možnost, ker ni mogel v podrobnostih vedeti, kako se bo razvijal kapitalizem. In danes nam kaže razvoj kapitalizma že precej drugačne oblike. Kapitalizem se sicer ojačuje, a se obenem demokratizira in pridobiva s tem na moči v najrazličnejših družbah in gospodarskih organizacijah. Če ta razvoj opazujemo, dobimo novo sliko družbe: na eni strani pravcati proletarijat in na drugi strani demokratični kapital, ik objema vedno večje plasti človeštva. In če imenujemo ta razvoj nekako socializacijo družabnega imetja, mislimo, da smo zadeli pravo.

To se nam je zdelo potrebno omeniti, ker smo v svojih nalogah večkrat pre malo na jasnem in je zaraditega podana možnost, da omejeni ljudje zaradi svojega lastnega renomeja razširjajo nazore, ki nimajo praktične opravičenosti.

Naloga strokovnih organizacij je v prvi vrsti dvojna: pospeševanje razredne zavesti in boj za izboljšanje socialnih razmer delavstva. Vse to je potrebno zaraditega, ker se delavstvo zaveda, da mora zagotoviti delavstvu pravične socialne razmere le socialistična družba, boj za izboljšanje socialnih razmer v sedanosti pa je potreben zaraditega, ker more biti za boj in za novo socialno družbo sposoben le zdrav in krepak človeški rod. Če drevesu odtegujemo hrano in ga ne negujemo recimo več rodov, to drevo polagoma izumre. S človekom in njegovim rodom je isto. In, delavci, prepričajmo se enkrat, če tisti, ki nam priporočajo bedo, tudi sami živijo v bedi?

Strokovne organizacije in delavsko gibanje sploh mora iti za tem, da delavski rezred dvigne kulturno in gnotno, ga vzgoji socialistično. V bedo tirati delavstvo, to stališče pa mi delavci ne odobravamo. Če je to stališče raznim »Šembilijam« tako sveto, naj store to tudi zase! Mi pa hočemo naprej!

Naša organizacija.

(Dopis iz Maribora.)

Jugoslovanska socialno demokratična stranka, katera vsled pomanjkanja agitatoričnih moči pred vojno ni mogla razširiti svojega delokroga do tiste severne točke bivše avstrijske monarhije, kjer prebivajo Slovenci, je bila po prevratu 1. 1918 primorana to storiti vsled tega, ker bi bil sicer proletarijat predvsem slovenski izročeni še nadalje izkoriščanju podjetnikov, kar bom omenil še pozneje. Nemški delavci so pa postali itak brezpravni, ter izročeni raznim šovinističnim fanatikom v posmeh, zaničevanje in šikaniranje. Temu je tudi pripisovati različne male scene, ki se odigravajo tu pa tam po delavnicah.

Da se temu neznosnemu položaju delavstva odpomore, se je začelo po vseh okrajih, kjer prebivajo industrijski delavci, snovati prvič krajevne skupine strokovnih organizacij, in drugič krajevne politične organizacije, katere so se spojile potem v okrožno organizacijo, ki je imela 25. marca l. l. svojo prvo konferenco, kjer se je sklenilo takojšnje ustanovitev strokovnega in političnega tajništva, kar se je tudi takoj izvedlo.

Delavstvo obeh narodnosti je bilo do tedaj popolnoma desorientirano ter kakor že omenjeno prepuščeno podjetnikom na milost in nemilost. Po 4 do 5 K dnevne plače brez naturalij ni bilo nič posebnega.

LISTEK.

Zakoni in naredbe.

Okrožnica

vsem okrajnim glavarstvom, mestnim magistratom in državnim posredovalnicam za delo.

Manipulacija pri nakazovanju podpor nezaposlencem:

I.

Županstva izpolnijo za vsakega nezaposlenca po tri formularje »potrdila o nezaposlenosti«, magistrati pa po dva formularja.

Potrdilo je datirati z dnem, ko se je nezaposlenec zgledal pri županstvu oziroma magistratu. K datumu je pristaviti podpis in pritisniti občinski oziroma mestni pečat.

Izpolnjena potrdila ima poslati županstvo s prilogami vred pristojnemu glavarstvu kot službeno pošiljatev, oziroma

jih ima na zahtevo nezaposlenca temu izročiti kuvertirana, da jih sam nese na glavarstvo.

II.

Glavarstvo, oziroma magistrat izdaja plačilno nakazilo, če so dani pogoji naredbe in okrožnice z dne 20. oktobra t. l.

En izvod potrdila s plačilnim nakazilom vred pošlje glavarstvo županstvu, en izvod poverjeništvu za socialno skrbstvo v svrhu kontrole, en izvod pa obdrži glavarstvo zase.

Magistrat pošlje en izvod potrdila poverjeništvu za socialno skrbstvo, en izvod pa obdrži zase.

Glavarstva in magistrati imajo tedensko pošiljati poverjeništvu potrdila o nezaposlenosti. Poverjeništvu pa pošlje po izvršeni kontroli te izvode državnim posredovalnicam za delo.

Potrdila, ki jih obdrže glavarstva in magistrati, imajo le-ti shraniti v posebni mapi in jih uvrstiti po občinah in v posameznih občinah po alfabetskem redu.

Županstva imajo istotako shraniti potrdila v posebni mapi. Razvrstiti jih je po vaseh in v posameznih vaseh po alfabetskem redu.

III.

Ko dobi županstvo od glavarstva plačilno nakazilo, obvesti nemudoma prosičca, da mu je podpora nakazana in kedaj se naj oglasi v občinskem uradu, kjer dobi izplačano podporo. Nezaposlenca je povabiti najpozneje na prvi plačilni dan po dnevu, ko sprejme županstvo plačilno nakazilo od glavarstva. Županstva imajo določiti dan in uro za izplačevanje podpor, kar je naznaniti na občinski deski.

Ob zgleditvi nezaposlenca v občinskem uradu mu je izročiti plačilno nakazilo, na katerem je ob vsakem izplačilnem dnevu izpolniti odnosni razpored v plačilnem nakazilu.

Magistrati imajo storiti isto kot županstva, kakor hitro so izdali plačilno nakazilo.

Kdor pa je imel 10 do 12 K dnevno, čutil se je že srečnega.

Vsled tega je strok. tajništvo pričelo z mezdnimi gibanji izboljševati obupni gmotni položaj delavstva, kar je imelo za posledico to, da so se naše vrste začele množiti in se je tekoma par mesecev njih število podesetorilo.

Tak razmah naše stranke pa seveda ni ostal neopažen pri delavskih nasprotniki in pojavili so se zloglasni »zizibambuli«, ki hočejo delati razdor med delavstvom z njim lastnim kričanjem, ker pozitivnega dela itak niso zmožni, toda razredno zavedno delavstvo jih ignorira kot izdajalce proletarijata, kar je samo ob sebi umevno. Edini njihov privesek je nekaj uradništva, kar je zanje najbolj značilno.

Voditelje stranke tudi ne plaše cell kupi denunciacij, katere pošiljajo taki »značaji« na oblastva, toda mi imamo za take propalice le pomilovalen posmehi.

Drugi veliki prijatelji delavstva so pa naši stari znanci klerikalci. V boju se poslužujejo sicer bolj poštenih sredstev vsaj denunciacij se izogibljuje najbrže zato, ker pridno prebirajo »črno knjigo«, toda utopili bi najraje »rdečkarje« v žlici vode. Delavstvo bo pa tudi z njimi obračunalo ob svojem času.

Štatistika, ki smo jo napravili ob koncu leta, pa nam jasno kaže, da je ogromna večina delavstva v rdečem taboru, ker ni več voljno vleči kapitalistični voz meščanskih strank iz blata, kamor so ga spravili pred vojno in med njo.

Najbolj razveseljivo pa je, da je stranka med tem časom vzgojila že precej dobrih agitatorjev, katerim je poverjena naloga voditi v prvi vrsti posamezne skupne organizacij, v drugi vrsti pa razširjati naše ideje med kmečkim proletarijatom, ki je za isto jako dostopen, kar nam pričajo novo ustanovljene organizacije po deželi, katerih število članov se množi od dne do dne. Ravno tu so pa zadeti v živo klerikalci, ki jih silno boli, da se jih naše dobro verno ljudstvo otresa in zadnji dogodki v Mariboru so nam pokazali, kako so se našli v objemu proti rdečemu teroru drugače tako sovražni si stranki »narodno in krščansko socialna«.

Omeniti je tudi treba, da se je začela v zadnjem času zanimati tudi mladina za socialistične ideale in armada naših bodočih bojevnikov je narasla v kratkem času tako, da nas nasprotniki lahko zavideajo. Ustanovili so si pevski, telovadni in gledališki odsek, ki vsi izborni delujejo, ter tako grade pot do končnega cilja.

Proletarijat gre svojo začetno pot ne oziraje se na »narodne« in »krščanske« kričače in da bo dosegel svoj cilj, so nam porok naše močne organizacije, ki se vsak dan množe in naši uspehi na strokovnem polju. Vse to nam kaže, da smo na pravi poti po kateri bomo hodili tudi v bodoče. Žabe pa naj se med tem napihujejo in močje se jim posreči, da bodo končno — počile.

Brezposelni rudarji.

Lansko poletje, ko so postale prehranjevalne in druge razmere v Nemčiji in Nemški Avstriji posebno težavne, se je vrnilo mnogo naših rudarskih družin, ki so leta in leta živele v westfalskih in zgornještajerskih revirjih, v domovino, misleč, da bo tu dovolj dela in dovolj jela za pridnega in dobro kvalificiranega delavca. Pa, bridko so se zmotili. Že cele mesece čakajo ti reveži na zaposlenje, obračajo se sem, obračajo tja, a vse zaman, od brezposelne podpore pa tudi ne morejo živeti. Res, več kot čudno se nam zdi, da pri tem velikem pomanjkanju premoga ni dela za naše rudarje. Kakor smo se informirali, leži mnogo tozadevne krivde na delavskem oddelku poverjeništvu za socialno skrb, ki vključuje neprestanemu drezanju ni ukrenil za brezposelne rudarje še prav ničesar. Več dejanja manj velikih besed bi ne škodilo prav nič, ker kvalificirani delavci in njih družine vendar ne morejo gladi pod zemljo, bi radi delali in je delo v premogovnikih potrebno, da ne nastane še večja kriza v industriji, ki bi le povečala bedo med delavstvom.

Izpor tiskarjev in knjigovezov v Zagrebu.

Tri tedne so v Zagrebu že izprti tiskarji in knjigovezi, okrog 650 oseb. Ob novem letu je namreč potekla mezna pogodba in delodajalci, namesto da bi pogodbo podaljšali in dovolili nekaj manjših zahtev so odpovedali vsemu osebju ter predložili s svoje strani pogodbo, ki obsega znatna poslabšanja zlasti glede načina plače in dela. Hoteli so najprej uvesti urno plačo, odpraviti praznike brez vsakršne minimalne plače, ki je sedaj v veljavi. Pomočnikom so sicer obljubili zvišanje plač, če puste pomožno delavstvo na cedilu. Posameznikom ponujajo po 1000 K plače, če postanejo stavkokazi. Solidarnost delavstva se pa ni prekršila. Tu ne gre več za plačo, ne gre za delovno razmerje.

marveč gre za organizacijo, ki bi jo radi razbili podjetniki.

V zadnjem času sploh opažamo, da industrijska zveza v Jugoslaviji dela na vse kriplje, kako bi uničila najprej stare, močne organizacije in potem še druge. To so že poizkusili v Sarajevem, v Zagrebu in v Ljubljani, a v teku tega leta imajo namen poizkusiti tak atentat še na nekaterih organizacijah.

Naša iskrena dolžnost je, da se tudi delavstvo na Slovenskem zaveda ob tem boju, kako velikega pomena je. Niti ena stavka ali izpor, ki je pravilno pripravljena od strani organizacije ne sme propasti, ker bi propast vzorne organizacije v boju pomenila poraz delavstva sploh. Organizacija hrvaških tiskarjev torej zasluži po vsej pravici našo moralno in materialno podporo. Značilno je pri tem, da se industrijska zveza spušča v boj z najjačimi organizacijami, kar pomeni toliko, kot da se dobro zaveda, kako hud trn so v peti kapitalizma krepke delavske organizacije.

Kaj je z volitvami?

Volitve v občine bi se morale po prvotnem načrtu vršiti že januarja in februarja. Na Hrvaškem se menda te volitve izvrše po zastarelem razrednem volilnem pravu. Na Slovenskem pa še ni govora o volitvah in tudi glede volivne pravice še ni med strankami nikakršnih dogovorov. Vlada za Slovenijo še ni sestavljena in še ni videti nikakršnega izhoda iz absolutizma na Slovenskem. Načrt za občinske volitve, ki ga je bil izdelal predsednik vlade g. dr. Žerjav, pa nikakor ni tak, da bi v Sloveniji obveljal.

Kriza je pa nastala tudi v centralni vladi. Socialistični ministri ss. Kristan, Korač in Bukšeg so zahtevali povsem demokratsko volilno pravico in so zagrozili z izstopom iz vlade, če vlada, oziroma stranke ne pritrdijo temu načelu. Že dalje časa se pa opaža tudi, da opozicijske stranke zopet žele vstopiti v vlado v Beogradu. Vrše se v tem zmislu razna pogajanja in skoro nedvomno je, da če pride do nove vlade, bodo zaveli v naši meščansko agrarni državi povsem drugi še bolj reakcionarni vetrovi in Jugoslavija bo postala zibelka reakcije.

Danes, ko pišemo to, še ta vprašanja niso rešena, nikakor pa ne more biti rešitev več daleč in potem bodo zopet krmarili državne in deželne posle nazadnjaki in obrekovalci naših socialnodemokratskih zastopnikov. A eno ostane! Delavstvo mo-

Manipulacija pri izplačevanju podpor:

I.

O izplačevanju podpor vodi županstvo oziroma magistrat poseben blagajniški zapisnik na odnosnih tiskovinah, ki jih je izdalo poverjeništvu za socialno skrbstvo, v dveh izvodih.

Na dan izplačila potrdi nezaposlenec na obeh izvodih z lastnoročnim podpisom, koliko je prejel podpore.

Ob vsakem tedenskem izplačilu zahteva županstvo oziroma magistrat račun na obeh izvodih blagajniškega zapisnika. Pri skupni svoti pristavi datum, podpis in pečat.

En izvod blagajniškega zapisnika pošlje županstvo oziroma magistrat pristojnemu davčnemu uradu, ki refundira izstano vsoto, kot je razvidna iz poslanega blagajniškega zapisnika.

Drugi izvod blagajniškega zapisnika pošlje županstvo oziroma magistrat zase.

II.

Davčni urad vodi o izplačevanju podpor nezaposlenecv blagajniški poddnevnik k dnevniku za socialno skrbstvo, kjer beleži vsote, izplačane posameznim občinam, sklicujoč se na odnosne priloge, t. j. na poslano blagajniške zapisnike županstev oziroma magistratov.

Koncem vsakega meseca pošlje davčni urad prepis poddnevnika pristojnemu glavarstvu, izvornik s prilogami pa računskemu oddelku poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani.

III.

Okrajno glavarstvo zbere prepise poddnevnikov in napravi sumar o izplačanih podporah v poročilnem mesecu. Sumar bodi razpredeljen po davčnih okrajih. Ta sumar pošlje glavarstvo do 15. vsakega meseca poverjeništvu za socialno skrbstvo, prepise poddnevnikov pa shrani glavarstvo.

IV.

Pri poverjeništvu za socialno skrbstvo se vodi zapisnik o izplačanih podporah, ki se opira na mesečne sumarje glavarstva.

Računski oddelk poverjeništvu za socialno skrbstvo ima predložiti mesečno račun o izplačanih podporah, razpredeljen po davčnih okrajih.

Manipulacija pri ustavitvi podpore.

I.

Kadar ni več pogojev za podporo, prestane županstvo oziroma magistrat z izplačevanjem. Nezaposlenec ima v tem primeru izročiti svoje plačilno nakazilo v občinski oziroma magistratni pisarni. Župan oziroma poslujoči uradnik označi na nakazilu vzrok in dan ustavitve. Poleg tega izračuna skupno vsoto podpor, ki jih je dobival nezaposlenec v posameznih tednih.

(Konec prihodnjic.)

na stati na braniku, mora vztrajati v boju za svojo volilno pravico in za primerno socialno stališče v državi. V boju mora vztrajati neomajno neglede na obrekovanja! Le delavstvo samo si more prioritizirati s svojimi organizacijami svojo bodočnost.

Resolucija o obrtno nadaljevalnih šolah

sklenjena na protestnem manifestacijskem zborovanju v bivši Mahrovi hiši dne 25. januarja 1920.

V imenu učencev in njih staršev protestira zbor najodločneje zaradi zavlačevanja uvedbe pouka na obrtno nadaljevalni šoli v Ljubljani.

Nedopustljivo je, da so vse oblasti deželne in občinske kakor vsi merodajni faktorji tako brezbržni za tako eminentne važne zadeve kakor je šolski nadaljevalni pouk obrtnih vajencev.

Vsled vojne ni bilo tega pouka za valence celih šest let, za eno generacijo je zaostalo delavstvo v naobrazbi, v meščanskih listih in pri javnih uradih se pa zgražajo nad podivjanostjo mladine, nad delamrznostjo, ter da je na Slovenskem tako malo dobro izvežbanih delavcev. Krivi teh žalostnih razmer pa so ravno tisti, kateri se najbolj zgražajo, to je slovensko meščanstvo, ter občinski svet mesta Ljubljane, kateri nima razumevanja za duševne povzdige delavstva, ravno tako je kriva deželna vlada, ker uganja samo strankarsko politiko, namesto, da bi skrbel za izvedbo zakonov, ki so delavstvu v korist.

Ker je vprašanje šolskega pouka neodložljivo, zahteva zbor, da ukrene deželna vlada in občinska uprava mesta Ljubljane vse potrebno, da se pouk takoj prične, da poskrbi takoj potrebne kredite v to svrhu, ako ne drugače, pa naloži podjetnikom bogatinom, vojnim dobičkarjem, da dajo potrebna sredstva.

Pozove naj se poverjenstvo za socialno skrb, da stori potrebne korake pri poverjenstvu za uk in bogočastje, v katerega področje spada ta zadeva, da stori svojo dolžnost ter izvede zakon z dne 16. julija 1907, § 99 b, po katerem so obrtniški vajenci obvezni obiskovati obrtno nadaljevalno šolo.

Iz strokovnih organizacij.

Za ujedinenje življskih delavcev in sorodnih strok v Jugoslaviji se je na 1. rednem občnem zboru Osrednjega društva življskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani dne 1. in 2. februarja sklenila naslednja resolucija: Današnji zbor nalaga novemu odboru, da čimpreje stopi v stik z vsemi ostalimi zvezami življskih delavcev v Jugoslaviji glede medsebojnega sporazumljenja za upostavitve enotne centrale v Jugoslaviji. 1. Principielno stojimo na stališču ujedinenja, katero se mora izvršiti. 2. Vsled obstoječih razmer, katere, žal, moramo upoštevati, se nam zdi tesna centralizacija, kot so jo zamislili v Beogradu, za sedaj neizvedljiva. Gospodarske, politične in tudi kulturne prilike posameznih pokrajin so tako različne, da bi se s takojšnjo tesno centralizacijo smotreno delo obstoječih zvez oviralo. 3. Udruženje naj se izvede na federativni podlagi; pokrajinske zveze stopijo potom centrale medsebojno v najožji stik, da potom te federativne zveze pridemo v najkrajšem času do vpostavitve tesne centralizacije, ker le potom takšne operacije je možno

združenje v tesni centralizaciji, ne da bi trpele škodo posamezne že obstoječe zveze.

Podružnica usnjarjev v Mariboru je imela 31. januarja 1920 člansko zborovanje, ki je bilo jako dobro obiskano. Sodrugi Tomc je poročal na shodu o poteku, oziroma o stanju mezdne gibanja ter naglašal potrebo enotnega nastopa v celi Sloveniji, o sestavi precejšnje komisije ter o važnosti iste. Razvila se je debata od strani članov, ki se ne morejo strinjati z današnjimi razmerami, namreč neznosno draginjo. Padli so neopravičeni očitki. Sodrugi Tomc je posegel večkrat v debato ter dokazal, da so vsa očitavanja neopravičena. Končno so člani po pomirljivem pojasnilu sodrugov sami uvideli, da je ta obrt zelo v kritičnem položaju, ker pomanjkuje surovin. Po 2 in pol urnem zborovanju je predsednik podružnice zaključil zborovanje z apelom, da naj obvarujejo delavsko solidarnost. — Dne 1. februarja 1920 se je vršilo člansko zborovanje usnjarske podružnice v Ptuj. Sodrugi Tomc je pojasnil položaj ter vse delo, ki ga je osrednji odbor izvedel in kaj da je še začetno za rešitev v najkrajšem času. Omenil je ustanovitev precejšnje komisije, in ko ista prične s svojim delom, bo tudi v naši stroki mogoče uvesti plačilne razmere, kakor so danes ob tej vedno naraščajoči draginji, proti kateri mora delavstvo najodločneje protestirati ter se tudi najskrajnejših sredstev posluževati. Po raznih odgovorih na vprašanja članov zaključil predsednik zborovanje. Dne 1. in 2. so se vršili občni zbori v Slovenjem gradu, Šoštanju in Radečah, ki so bili jako dobro obiskani, na katerih je poročal sodrugi Novšak o delovanju osrednjega odbora, industrijalcev ter deželne vlade za nabavo surovin, katerih pomanjkuje v naši usnjarski kakor tudi čevljarški obrti. Delavstvo naj vztraja solidarno, da se vsa ta dela po mogočnosti dobro in v prid delavstva izvedejo.

Mezdno gibanje sodarjev in kletarskih delavcev v Mariboru se je končalo s popolnim uspehom. Plače znašajo tedensko 115—160 K po raznovrstnosti kvalifikacije.

Domaci pregled.

Bartl Fran mrtev. Sodr. Bartl Fran je po dolgotrajni bolezni umrl v sredo ponoči. Starejši sodrugi in organizacije poznajo njegovo delo v delavskem gibanju, ki je bilo požrtvovalno in uspešno. Dalje časa je bil s. Bartl tudi upravitelj „Zarje“. Bodi mu zemlja lahka in drag spomin!

Klerikalna kultura in resnicoljubnost. Glavni almanah slovenske klerikalne kulture „Večerna posoda“ je v zadnjem času mnogo čvekaril o sodr. Kristanu, ki je baje potoval na Dunaj z edinim namenom, da organizira trajen uvoz nemških delavcev v Jugoslavijo. In to seveda zopet z edinim namenom, da s pomočjo 40.000 in toliko nemških delavcev pospeši germanizacijo naše države! To je bilo namreč resno pisano in mišljeno in nobenega dvoma ni, da so tem vestem verjeli tudi klerikalni žurnalistični svedrači. Saj si drugače ne moremo misliti, da bi uredniki slovenskega krščansko-katoliškega večernega kulturnega glasila zavestno lagali dan za dnem v tako ogromnem obsegu. Bodisi tako ali tako, dejstvo je pač, da so te dni vsi slovenski listi, tudi klerikalni, objavili dementi nemško-avstrijskega ministra s. Hanuscha, da se nemških delavcev ne bo pošiljalo v Jugoslavijo, ker jih sami potrebujemo,

in da so forej vse tozadevne vesti zlagane! Kaj poreče sedaj „Večerna posoda“? Ali bo svoje laži preklicala, ali pa bo za svoje resnično in plemenito žurnalistično delo tirjalo knezoškofov blagoslov?

Volitve in kompromis. „Slovenski Narod“, ta opravljiva tetka, je postal silno nervozen. Delo socialistov mu draži živce prav tako kot tukajšnjim političarjem. Pripoveduje namreč o „kompromisu“ socialistov z Nemci. Ker pa je „Narodov“ dopisnik slabo informiran, pojasnimo stvar mi. Pod predsedstvom vladnega komisarja g. dr. Piiferja je sklenila liberalna stranka kompromis z nemškimi nacionalsci, in sicer v posvetovalnici mestnega magistrata. Zednili so se, da bado kandidirali pod naslovom „Wirtschaftspartei“. Za vodjo nemške kompromisne liste je postavljen stavbni mojster Glasser, slovenske liste pa trgovec Weixel. Toliko v pojasnilo. Če pa hočejo demokratje z lažjo prikriti to svoje delo, bomo o tem podali še več interesantnejšega materijala o liberalno-nemškem kompromisu. Razumemo se menda? Kar se tiče vojnega in hujskanja, pripominjamo, da je to za nas prav nepotrebno, med tem ko se liberalna stranka spušča celo v denuncijantstvo.

Na rep je stopil dr. Žerjav klerikalcem s tem, da je razpustil več klerikalnih občinskih odborov. Nismo prijatelji nasilja, a več kot jasno je, da sedanji občinski odbori že davno več ne odgovarjajo volji ljudstva. Zato se za temi razpuščenimi občinskimi odbori ne bo nihče jokal.

Oddelek za upravljanje sovražne imovine, ki je bil dosedaj podrejen ministrstvu za trgovino, preide s 1. febr. v področje ministrstva za pravosodje.

Obuvalnica deželne vlade za Slovenijo sporoča, da ima v zalogi večjo množino otroških čevljev na razpolago, in sicer št. 26—34 po ceni od 84—130 K za par. Izdajali se bodo od ponedeljka dne 26. t. m. naprej v pisarni Obuvalnice na Turjaškem trgu št. 3/II. Pravico do nabave teh čevljev imajo revnejši sloji, ki doprinesejo tozadevno uradno pordilo. Izdajo se vsak dan samo od 9. do 10. ure dopoldne.

Sukneno blago iz Češke. Minister za prehrano je sklenil s češkimi tvernicami sukna dogovor za veliko dobavo blaga. Naročeno sukno ima priti v Beograd v drugi polovici februarja.

Ujetniki se vračajo. Iz Italije se je pripeljalo 3600 ujetnikov, med njimi 700 Slovencev, povečini Štajercev. Vsi pripovedujejo, koliko gorja so pretrpeli v ujetništvu. Na domačih delih pristrčno pozdravljeni!

Zahvala. Presrčno se zahvaljujem vsem delavcem in delavkam tovarne K. Pollak v Ljubljani, ki so mi naklonili ob moji dolgotrajni bolezni znesek 353 K 83 h v podporo. — Josip Haler.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 7. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 52 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 52. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Svetovni pregled.

Ruski begunci v Jugoslaviji. V Jugoslavijo pribeži okoli 16.000 Rusov. Begunci so ostanki bele garde. V tej stvari je interpeliral v Belgradu sodrug Kopač. Ker imamo sami svoje begunce in vojne invalide ter sirote, naj se dovoli bivanje v državi le tistim, ki se lotijo dela. V Belgradu imamo tudi rusko poslaništvo; vzdržuje ga Jugoslavija, ki pa ni zastopstvo prave Rusije, marveč le zastopstvo Kolčakove vlade.

Ruske sovjetske čete so prispele do rumunske meje. Če Rumunija ne sklene s sovjetsko vlado miru, začne Rusija ofenzivo.

Izključitev socialističnih poslancev iz parlamenta Zedinjenih držav. Ameriška država Novjork je izključila pet novoizvoljenih socialistov iz zbornice s 140 glasovi proti 6 glasovom, češ, da ne priznavajo državo in njeno zakonodajo.

Nemškimi vladarjem puste premoženje. Glasom zakonskega načrta, ki ureja premoženjsko vprašanje med bivšimi nemškimi vladarji in državo, ostane del gradov in drugega imetja vladarskim hišam. Le-te ohranijo popolno svobodo v razpolaganju s premoženjem, ki jim ostane ter dobe od države za ostali del imetja, ki pripade državi, primerno denarno odškodnino.

Obvestila.

Občni zbor podružnice oblačilnih delavcev v Trzinu (predilničarji) bo v ponedeljek dne 9. t. m. zvečer. Odbor vabi k polnoštevilni udeležbi.

Stavbeni delavci dobe delo. Neke opekarne potrebujejo 30 izvežbanih opekarjev v ljubljanski okolici. Kdor bi reflektiral na tako delo, naj se zgleda v tajništvu stavbinskih delavcev (v Mahrovi hiši).

Vinčarji plačajo pristopnino 1 K in na teden po 50 vin. Člane sprejema „Osrednje društvo živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo“ v Ljubljani in tudi zapnik Stanislav Premužak v Studencih pri Mariboru, Okrajna cesta 9. Vse natančne podatke dobe pri centrali v Ljubljani ali pa pri delavskem tajništvu v Mariboru, Berggova ulica 4.

Pol milijarde.

Pred kratkim se je vršil v Ljubljani kongres socialističnih združbenih organizacij, ki je s številskimi pokazali, kako ogromna je danes naša moč in kako ogromni so uspehi, ki so jih dosegli naši socialistični voditelji s svojim neumornim in nesebičnim delom.

Na prsnih ene roke bi lahko seštel naše konsumne organizacije še pred enim letom, danes jih imamo — 29 v vseh večjih delavskih krajih po Sloveniji in še vedno prihajajo od vseh strani prošnje za nove konsumne.

Naša gospodarska organizacija preskrbuje danes nad 160.000 oseb s potrebnimi živežem in blagovni promet naših gospodarskih organizacij je znašal zadnjih 7 mesecev nad pol milijarde.

To so številke, tako ogromne, da se nismo upali nikdar niti sanjati o njih.

Ni čuda, da naši nasprotniki kar prihajo od jeze ter napenljajo vse moči, da bi čim najbolj oblatili one naše sodruge in voditelje, ki so z vztrajnim delom pripomogli našim sijajnim gospodarskim organizacijam do tako ogromnega razvoja. Kaj tega nasprotniki ne morejo pokazati.

Tu se vidi moč organizacije, moč združenega ljudstva.

Potrebno se nam zdi, da ob tej priliki povdarimo še eno. Iz teh števil se jasno vidi tudi vrednost dela in vrednost besed. Zadrje čase zahajajo namreč med delavstvo mladi dohtarji in drugi taki mladi, nezreli ljudje, ki so polni velikih besed ter begajo delavstvo z velikimi in lepimi besedami, obenem pa tako radi zabavljajo na stare, izkušene sodruge in voditelje. Vprašajte te mlade učenjake, kaj so ustvarili oni dosedaj za delavno ljudstvo. Glejte prijatelji, vsa ta ogromna gospodarska organizacija je delo naših sodrugov A. Kristana, Prepeluha, Podlesnika, Uratnika, Čobala in drugih, ki so osiveli v boju za proletarske pravice in sedaj si upajo priti mladi frkolini, ki so se še včeraj sramovali socialističnega delavstva, ter zabavljajo na sodruge, ki imajo pokazati za seboj tako ogromno delo.

V velikih dejanjih se kažejo pravi prijatelji ljudstva, ne pa v velikih besedah.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

J. C. Dohava 2. Poslana nam naročnina K 5.20 je le za 1 četrtletje, ker za celo leto stane 20 K. — Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani naznanja, da je po dolgotrajnem bolehanju preminul danes njen vestni uradnik in bivši dolgoletni načelnik gospod

Fran Bartl.

Pogreb bo jutri v petek, dne 6. t. m. ob 1/4. uri popoldne iz hiše Gledališka ulica št. 7. na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu ohranjen časten spomin!

Ljubljana, dne 5. februarja 1920.

Nadzorstvo. Načelstvo.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja te moja najbo je preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 7—; za podgane in miši K 7—; za ščurke K 8—; posebno močna tinktura za stenice K 7—; uničevalec moljev K 6—; prašek proti mrčesom K 4— in 8—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 6—; mazilo za uši pri živini K 4— in 8—; prašek za uši v obleki in perilu K 6—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (uničevalec rastlin) K 6—; prašek proti mravljam K 6—.

Pošilja po povzetju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.

Ivan Jax in sin

Ljubljana Dunajska cesta 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciščanska ulica šte. 6.

registрована zadruga z omejeno zavzgo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

KAJO DELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica šte. 4.

priporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebrovanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vsi vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11—1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10—1/21		Turjaški trg št. 4. Franciščanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11—1/21	12	Hilšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8—9		Turjaški trg št. 4. Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki se v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.